

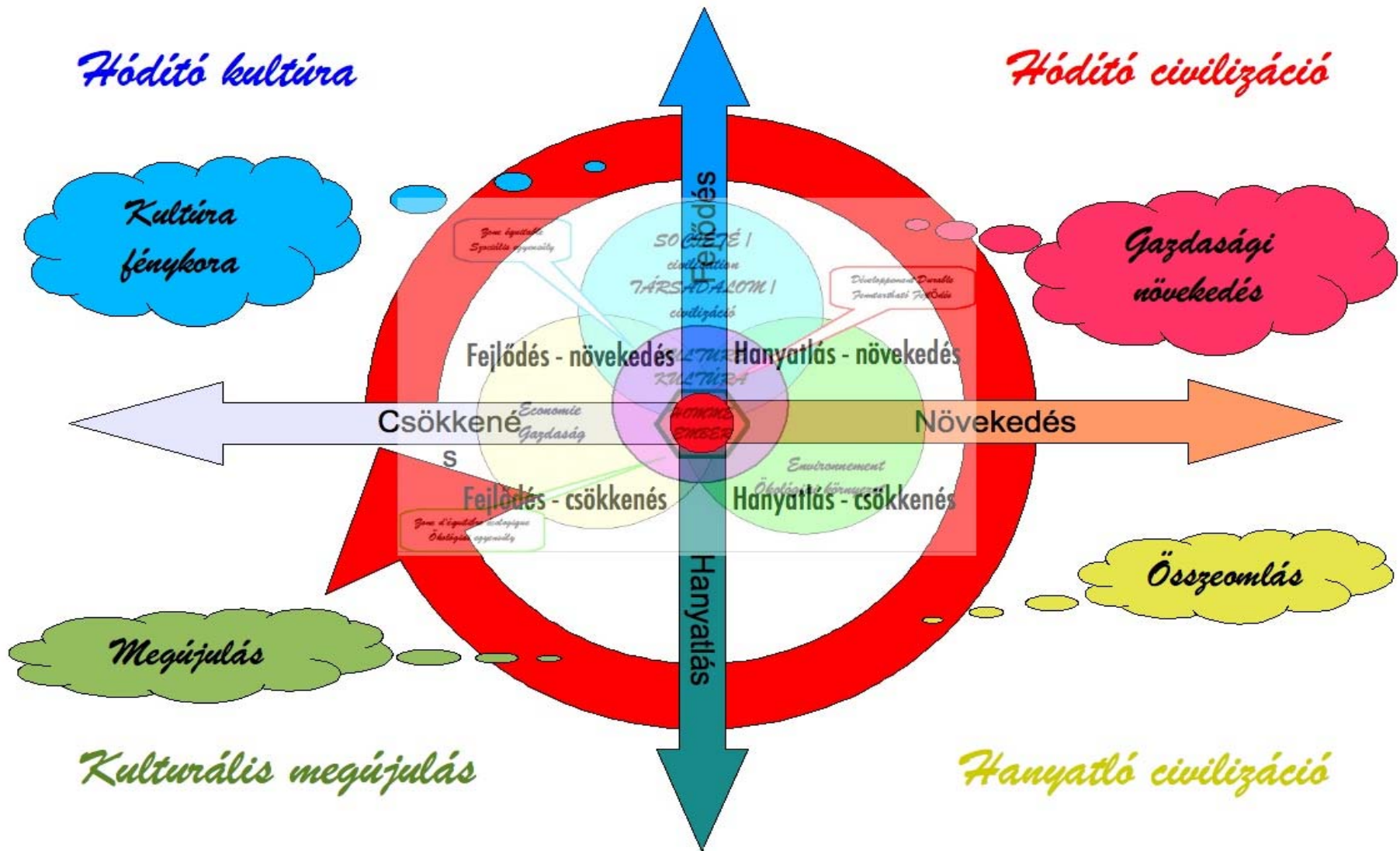

**A helyi cselekvési tervek
a 21. Századra
(Local Agenda 21)
Rio 1992 és Rio+20 után?**

FENNTARTHATÓ FEJLŐDÉS HOLISZTIKUS ÉRTELMEZÉSE.

Ivan ILLICH filozófiájának a fenntartható fejlődés szempontjából, néhány gondolata :

- ✳ a sebesség idővesztéshez vezet,
- ✳ az egyének melyek lemondtak jogaikról áldozatai lesznek a mega-
gépezeteknek melyek meghatározzák helyettük
mire vágnak és mire van szükségük,
- ✳ a kritikus gondolkozás az egyetlen ami kivezethet a
társadalom mai abszurd helyzetéből,
- ✳ egy konviviális (szívélyes) társadalom a személy
szolgálatában áll és nem egy szakosodott szervezetnek,
egy konviviális társadalomban az eszköz van az emberért
és nem fordítva,
- ✳ ahogy kialakulnak a szakmák, orvoslás, iskola, stb,
párhuzamosan elvesznek a népi és tradicionális
ismeretek,

Ivan Illich megkérdőjelezi a nyugati civilizációt és annak elsőbbségét a más helyi civilizációkkal és kultúrákkal szemben.

1968 után azt gondolhattuk, hogy a diáklázadások
következménye a társadalmi fejlődés és célok teljes
átgondolásához fog vezetni.

Sajnos a 70-es években éppen az ellenkezőjét tapasztalhattuk.
Az ultra liberalizmus vette át a főszerepet. Melynek fő
célja már nem volt más mind a növekedés és a velejáró
fogyasztás egyesek hasznára.

A gazdaság főszerepe még az államhatalom elosztó és
szolgáltató szerepét is kezdte csökkenteni, mi több az
Európai Unió létrehozásával eltűnt a federalista
gondolat csírája is és a José Manuel Durão Barroso
által fémjelzet európai bizottság ha szóban nem is de
a realitások terén teljes mértékben a fogyasztói
társadalom szolgálatában áll.

„Ha lenne több földünk talán kísérletezhetnénk és megkockáztathatnánk, hogy nem fordítunk százmilliárdokat a felmelegedés megfékezésére, hátha nincs rá szükség. Ha néhány évtized múlva mégis kiderülne, hogy a Föld lakhatatlanná vált, akkor legfeljebb átköltöznénk egy másikra” (Joseph Stiglitz).

Stiglitz mint Ernesto Zedillo (korábbi mexikói elnök) egyetértenek abban, hogy a széndioxid kvóta-rendszer igazságtalan, mert politikai szempontokkal keveredik nemzetközi szinten és az egyes országokon belül pedig a korrupció és a protekció melegágya.

Pan Csia-hua, a Kínai Tudományos Akadémia fenntartható növekedéssel foglalkozó intézet igazgatója szerint „Kormányunk nem mondhat le arról, hogy 1,3 milliárd kínai életmódját az európai szinthez közelítse”

Embernek lenni pontosan annyit jelent, mint felelősnek lenni.
Érezni, hogy a kővel, melyet lehelyez, a világot építi tovább.

Antoine de Saint-Exupéry

1. Nyilatkozat a Környezetről és a Fejlődésről,
2. Keretegyezmény a Biológiai Sokféleségről és az Éghajlatváltozásról. Riói eredmény
3. Feladatok a XXI. századra (Agenda 21) című dokumentum.

AGENDA 21 (Cselekvési terv a XXI. Századra)

Az „AGENDA 21” című dokumentum a Riói Konferencia (1992) egyik legfontosabb konkrét eredménye. Azokat a lényeges világproblémákat tárgyalja, amelyekkel az emberiség a 21. században szembesül. Ugyanakkor tartalmazza azokat a szempontokat is, amelyek figyelembe vételével megvalósíthatók a szociálisan, gazdaságilag és környezetileg fenntartható fejlődést biztosító intézkedések is.

Az AGENDA 21 széleskörű nemzetközi konszenzuson alapszik, hiszen 179 ország jelezte aláírásával, hogy egyetért azzal. Lényegében az ENSZ Környezet és Fejlődés Világbizottság (Brundtland Bizottság) „Közös Jövők” című jelentésén alapul. Negyven fejezetet tartalmaz.

LOCAL AGENDA 21 (Helyi cselekvési terv a XXI. Századra)

A 28. fejezete : kezdeményezés a helyi hatóságok támogatásáról az AGENDA 21 megvalósításában.

HATÁSKÖRÖK.

28.1 Az Agenda 21-ben megfogalmazott problémák megvalósításához a helyi társadalmak és hatóságok mozgástere oly annyira szétágazó, hogy nélkülük a cselekvési terv megvalósíthatatlan. Ők azok akik a legközelebb állnak a lakóssághoz és azok problémáihoz.

28.2 A megjelölt célok a következők :

mindegyik szerződő fél vállalja, hogy 1996-ig a legtöbb önkormányzat ismerteti és létrehoz „Helyi Agenda 21”-eket

Local Agenda 21 megvalósítása

A program szerkezete

Társadalom

1. Társadalmi igény
2. Helyzetfelmérés swot elemzés
3. Kultúra és fenntartható humanista fejlődés
4. Kommunikációs program
5. Részvétel szervezése, fórumok típusai
6. Képzési, oktatási program
7. Fenntartható és holisztikus egészségügy
8. Lakossági vélemények (kérdőíves felmérés)
9. Közös mérce
10. Társadalmi kohézió
11. Tudásalapú társadalom

Környezet

- 1.Környezetvédelmi program
- 2.Természetvédelmi program
- 3.Épített környezet értékelése

Gazdaság

- 1.Energia
- 2.Közlekedés
- 3.Agrár környezeti program
- 4.Ipar és szolgáltatási program
- 5.Turizmusfejlesztési program
- 6.Hulladékgyazdálkodás

A LA21 megvalósításában a regionális és önkormányzati szervek központi szerepet kapnak, mert:

A helyi közösségekhez közelebb vannak, könnyebben elérhetőek, mint a központi kormányzat

Szabadabbak a gazdasági döntésekben meghozatalában.

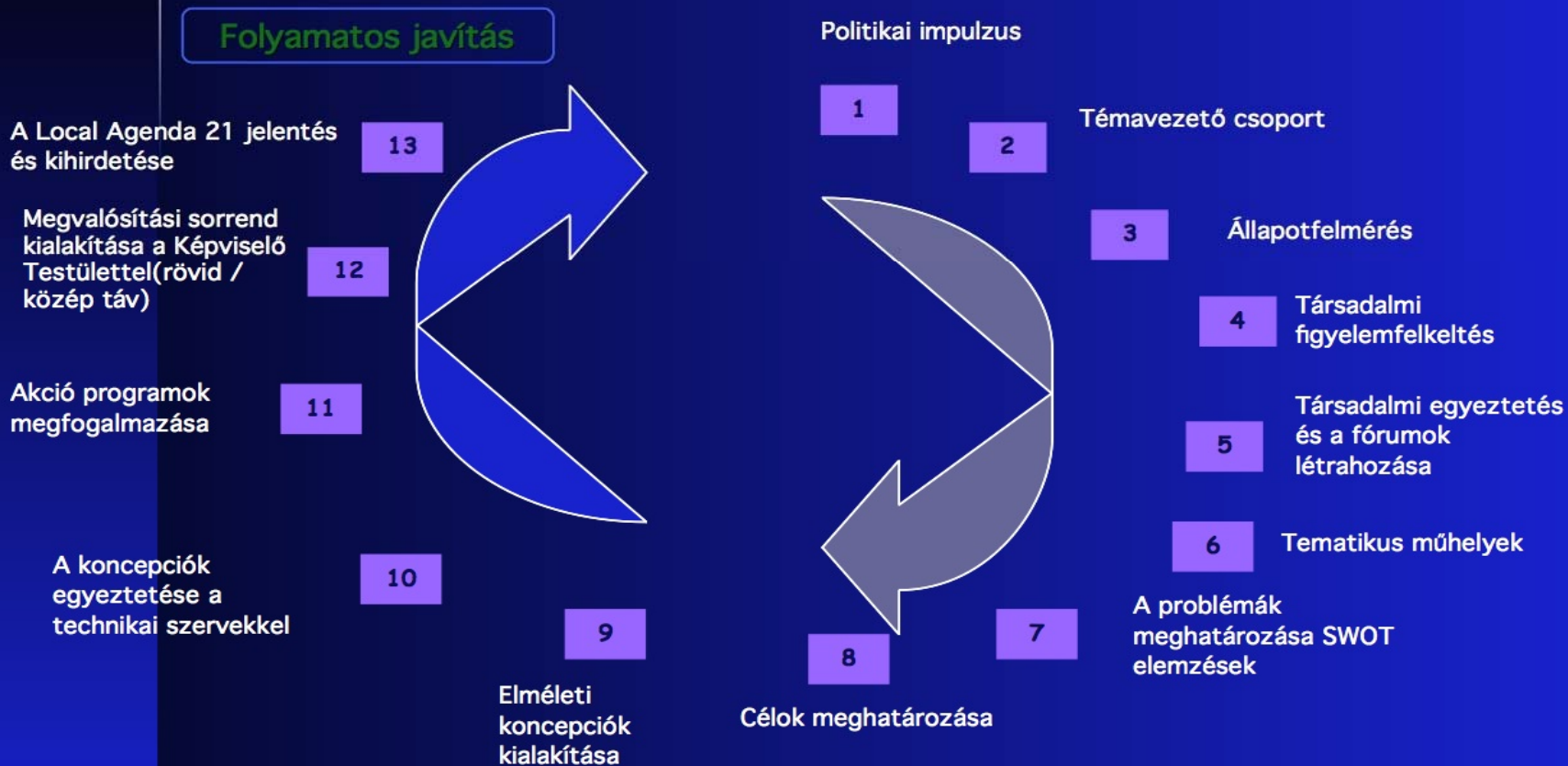
Egy régió, vagy település saját elhatározásból bevezetheti a helyileg megfelelő környezeti normát, új megoldást alkalmazhat vagy nevelési programokat indíthat.

Hivatalos és strukturált kapcsolatot teremtenek a helyi közösség és a központi kormányzat, más települések lakossága között.

Az adminisztrációnak azon a szintjén helyezkednek el, ahol a dolgok valójában megtörténnek.

Local Agenda kiépítésének eszközszerző

A Local Agenda 21 főbb lépései

A Local Agenda 21 első kérdései

KIK a partnereink a szolgáltatások nyújtásában?

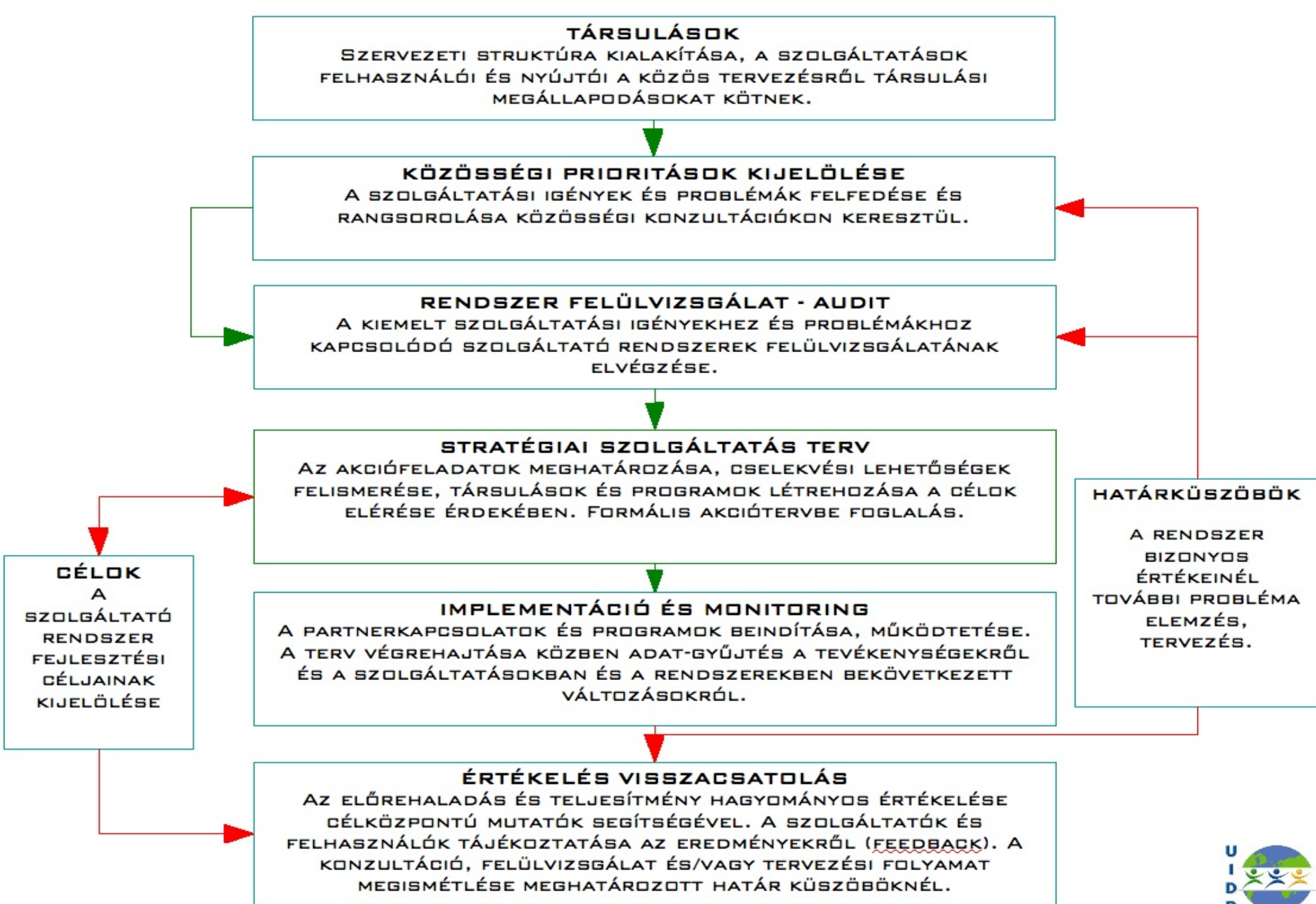
MIKÉNT fognak a szolgáltatások felhasználói részt venni a tervezésben?

MIK azok a szolgáltatások, amit az emberek elvárnak ?

MI a kapacitása a jelenlegi szolgáltató rendszereknek? Képesek ezek a rendszerek fenntartható módon kielégíteni a szolgáltatás keresletét?

HOGYAN hatnak a szolgáltató rendszerek más társadalmi, gazdasági és környezeti rendszerekre?

MIKOR és hogyan alakíthatók ki a fenntartható szolgáltató rendszerek?

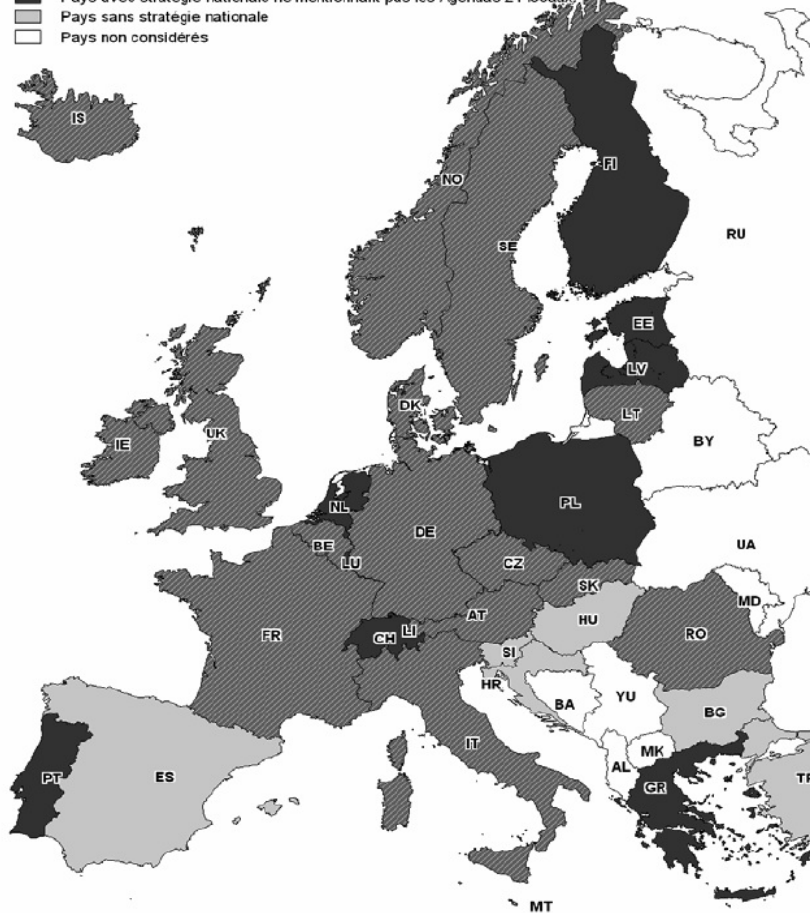

LOCAL AGENDA 21 az EU-ban 2005 októberében

Stratégies nationales de développement durable

Etat : octobre 2005

- Pays avec stratégie nationale mentionnant les Agendas 21 locaux
- Pays avec stratégie nationale ne mentionnant pas les Agendas 21 locaux
- Pays sans stratégie nationale
- Pays non considérés

Sources: INFOPLAN-ARE, Eurogeographics

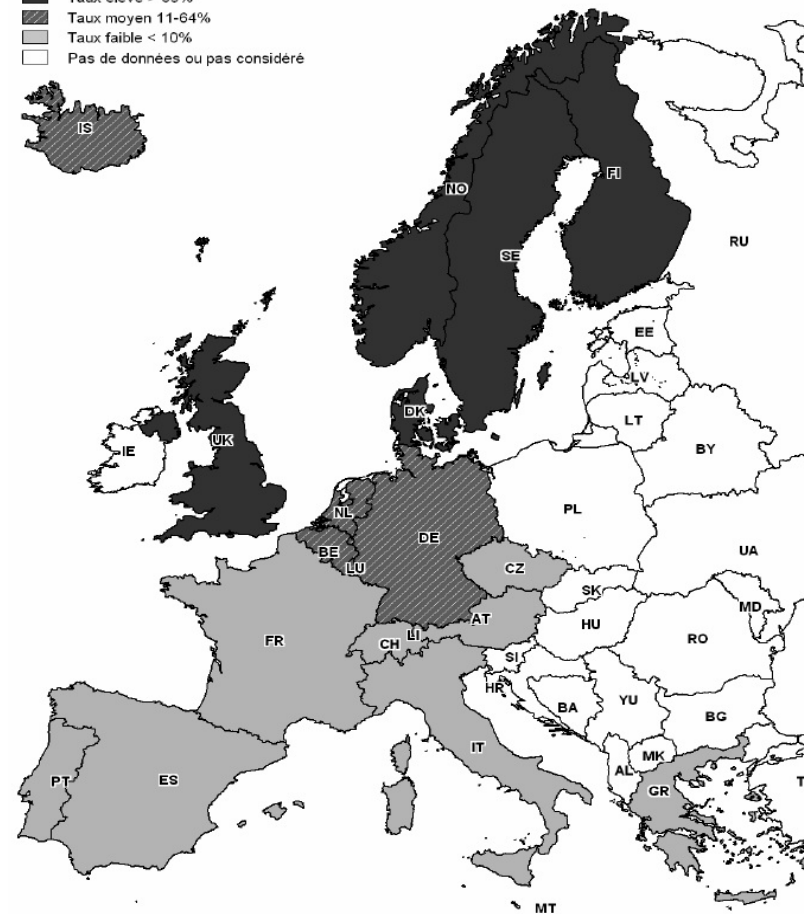
© ARE

Figure 1: Vue d'ensemble des stratégies nationales de développement durable

Sources: www.europa.eu.int/comm/sustainable/pages/links_en.htm;
www.un.org/esa/sustdev/natlinfo/natlinfo.htm; sites des pays concernés

Part de communes avec Agenda 21 local

- Taux élevé > 65%
- Taux moyen 11-64%
- Taux faible < 10%
- Pas de données ou pas considéré

Sources: INFOPLAN-ARE, Eurogeographics

© ARE

Egyek (1999/2002)

A Belügyminisztérium megbízásából a Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem Környezetgazdaságtan Tanszéke ill. az Európai Atelier 70 Kft. irányításával 2001-2002-ben mintaprogramok (Pilot project) kidolgozása folyt Karcag, Kunmadaras, Egyek

Cél a fenntartható fejlődés lokális programjának – Local Agenda 21 – elkészítéséhez szükséges önkormányzati útmutató készítése kapcsolódott.

EGYÜTTMŰKÖDÉSI MEGÁLLAPODÁS

BELÉNYES ÉS TÉRSÉGE ÉS A
KÖRÖSÖK VÖLGYE NATÚRPARK
EGYESÜLET KÖZÖTT

Körösök Agenda 21

Várt eredmények :

- A társadalmi szereplők (helyi közösség, társadalmi szervezetek, gazdasági szereplők, stb.) információval és szakmai tudással való hálózaton belüli ellátása
- Tudományos és gyakorlati adatbázis az Agenda 21 és a vízgyűjtő medencék menedzsmentjével kapcsolatban

Granada (1997/1999)

L'agenda 21 de Grenade

Instrument du développement durable de la Cité.

Professzor Rafael del AGUILA

Université de Grenade - Chef de projet pour la ville de Grenade de l'agenda 21 local.

C/ Verónica de la Magdalena 23 (esquina calle Gracia), 1ª planta.
Granada 18002.
Teléfono: 958 536 724
Web: <http://www.granada.org/agenda21>
e-mail: agenda21gr@yahoo.com y agenda21@granada.org

FRANCIAORSZÁG

19 elfogadott REGIONÁLIS

AGENDA 21

Aquitaine, Auvergne,
Basse-Normandie,
Bretagne, Centre, Franche-
Comté, Guadeloupe,
Guyane, Haute-Normandie,
Ile-de-France, Languedoc-
Roussillon, Limousin, Midi-
Pyrénées, Nord-Pas-de-
Calais, Pays de la Loire,
Picardie, Provence-Alpes-
Côte-D'azur, Réunion,
Rhône-Alpes

Les Agenda 21 régionaux

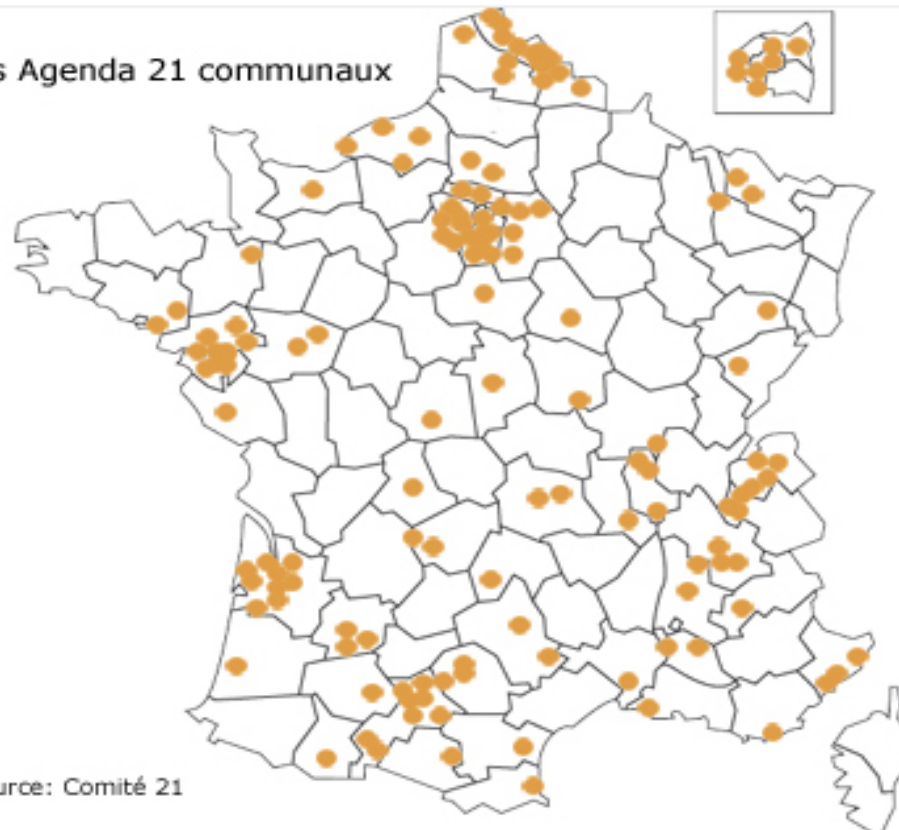
FRANCIAORSZÁG

246 elfogadott Agenda 21 Local

Aix-les-Bains (2001/2005), Albi (2005/2007), Allaire (2005/2007), Angers (1999/2008) Annecy (2004/2007) Annemasse (2000/2005) Arles (2005/2006) Artigues près Bordeaux (2007/2008) **Athis Mons (1998/1999)** Auxerre (2003/2004) Balma (2005/2007), Besançon (2001/2006), Bordeaux (2008/2009) Chambéry (2001/2007) Cran Gevrier (2004/2007), La Roche-sur-Yon (2003/2004), **Lyon (1996/2001)**, Narbonne (2004/2006), Nice (2004/2006), **Romans-sur-Isère (1998/2000)** Sanry-les-Vigy (2005/2006), Toulouse (2004/2006), Viry-Châtillon (2003/2007)

A Local Agenda 21 elindítása / Az első cselekvési terv

Les Agenda 21 communaux

L'Agenda 21 du Grand Lyon

Elkötelezettség társadalmi kohézió és gazdasági fejlődés javítására.

Harc az üvegházhatású gázok kibocsájtása ellen.

Elkötelezettség a lakosság életminőségének javítása mellett.

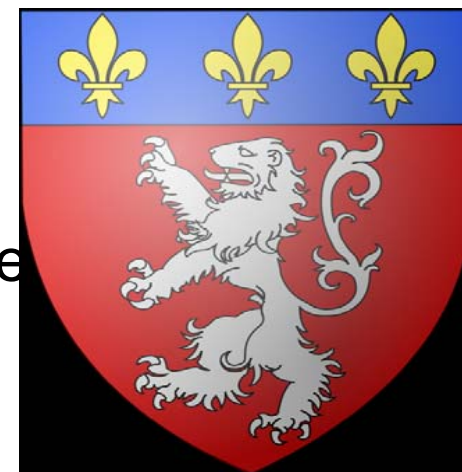
A fenntartható fejlődés társadalmi figyelembevételének előmozdítása.

A társadalom mozgósítása a fenntartható fejlődés érdekében.

Részletes cselekvési tervek készítése (2007/2009).

Részletes cselekvési tervek elfogadtatása társadalmi vitafórumok alapján.

A cselekvési tervek integrálása, ellenőrzése és értékelése
Visszacsatolások.

Ville fr Lyon

SVÁJC 15 Cantons a 25-ből. Ville de Neuchâtel (1997/2000)

Féchy (VD) 695 lakos

A főbb témák :

kultúra

település rendezési terv

táj és természet

hulladék és a szennyezett területek

fogyasztási szokások

Mobilitás

környezet – egészség

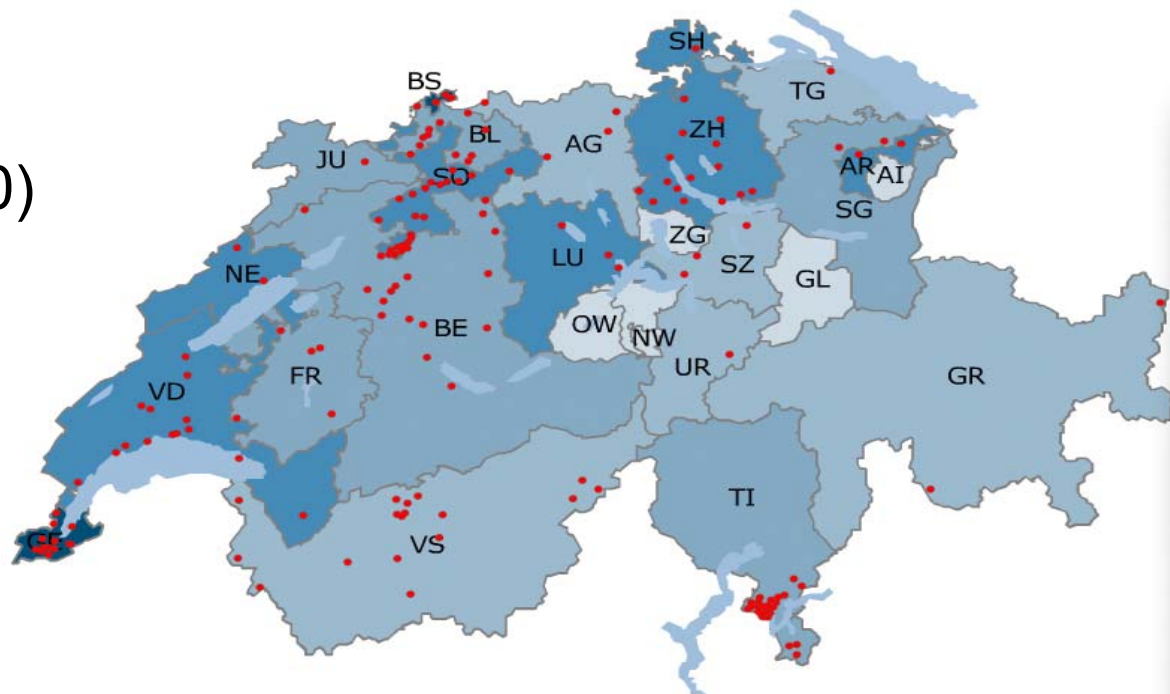
korosztályok közötti szolidaritás

gazdaság

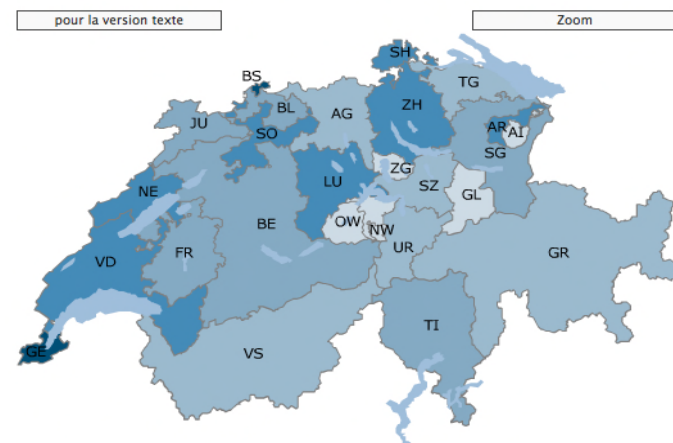
erdőgazdaság

Víz - levegő

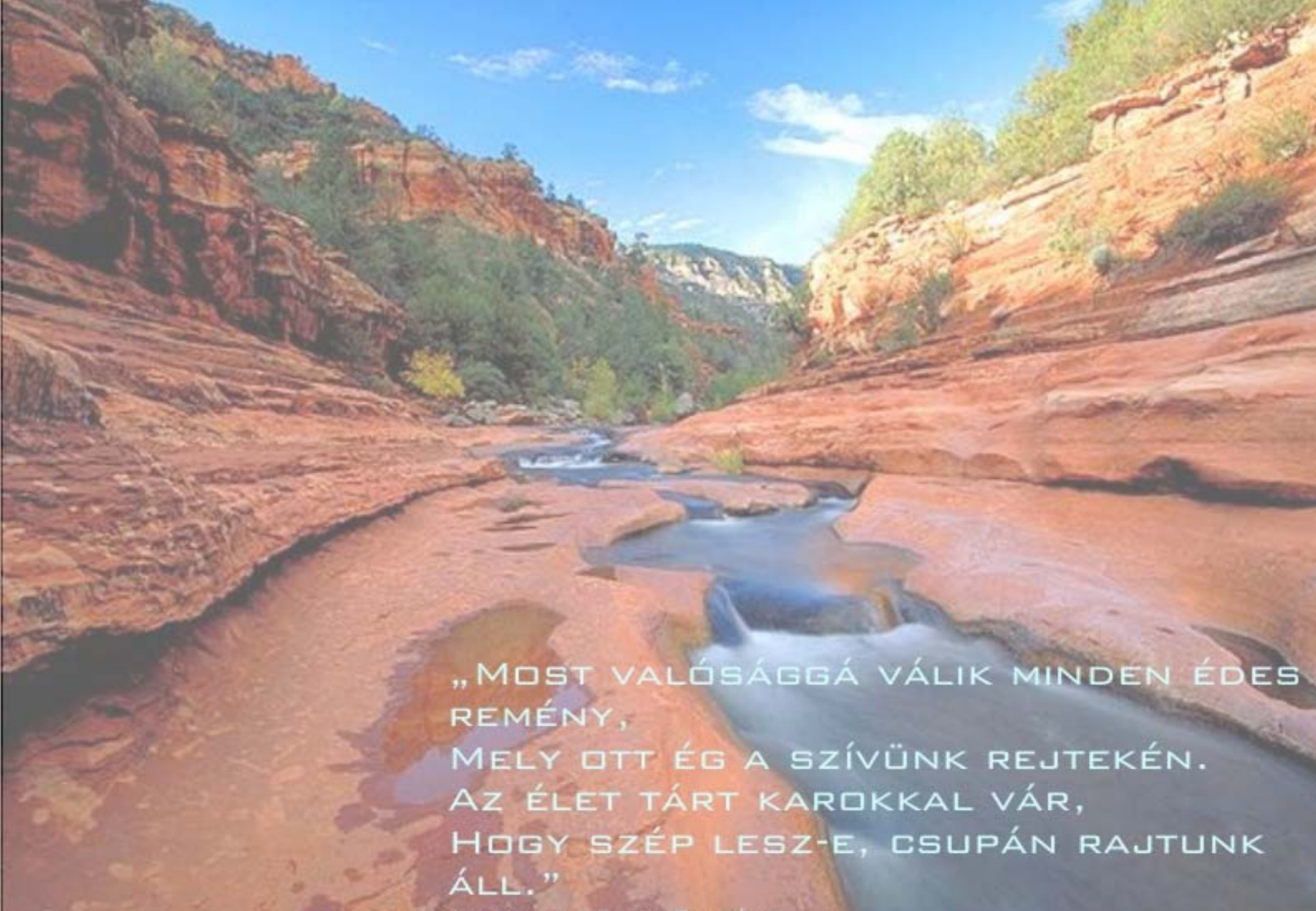
Ifjúság - kommunikáció

Démarches dans les cantons et les communes

> 50% 25 - 50% 10 - 25% 0 - 10% 0%

A scenic view of a river flowing through a canyon with red rock walls and green vegetation under a blue sky. The river is the central focus, winding through the canyon and creating small rapids. The rock walls are layered and show signs of erosion. The sky is bright blue with a few wispy clouds. The overall atmosphere is peaceful and natural.

„MOST VALÓSÁGGÁ VÁLIK MINDEN ÉDES
REMÉNY,
MELY OTT ÉG A SZÍVÜNK REJTEKÉN.
AZ ÉLET TÁRT KAROKKAL VÁR,
HOGY SZÉP LESZ-E, CSUPÁN RAJTUNK
ÁLL.”

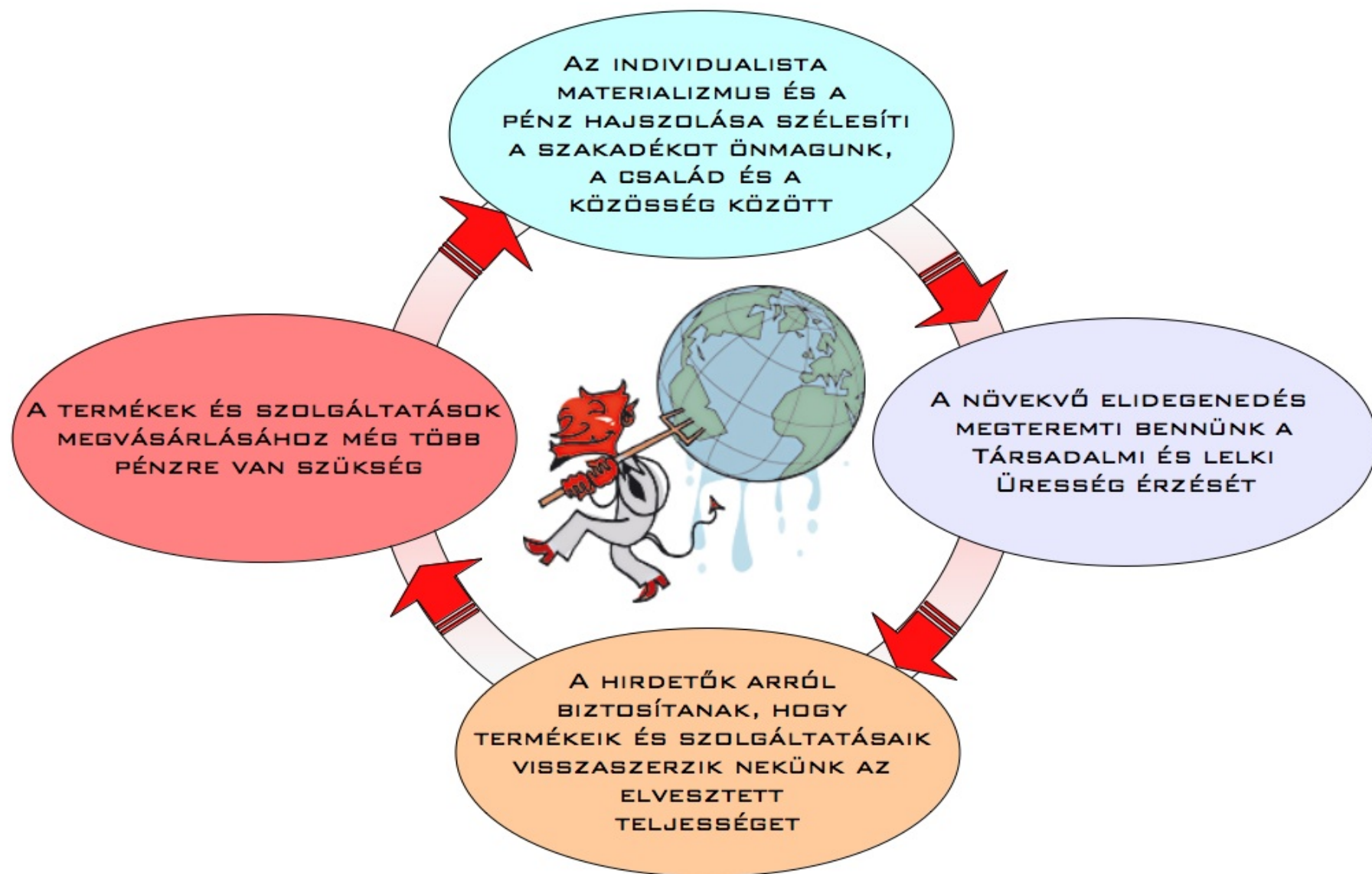

TÁRSADALOM.

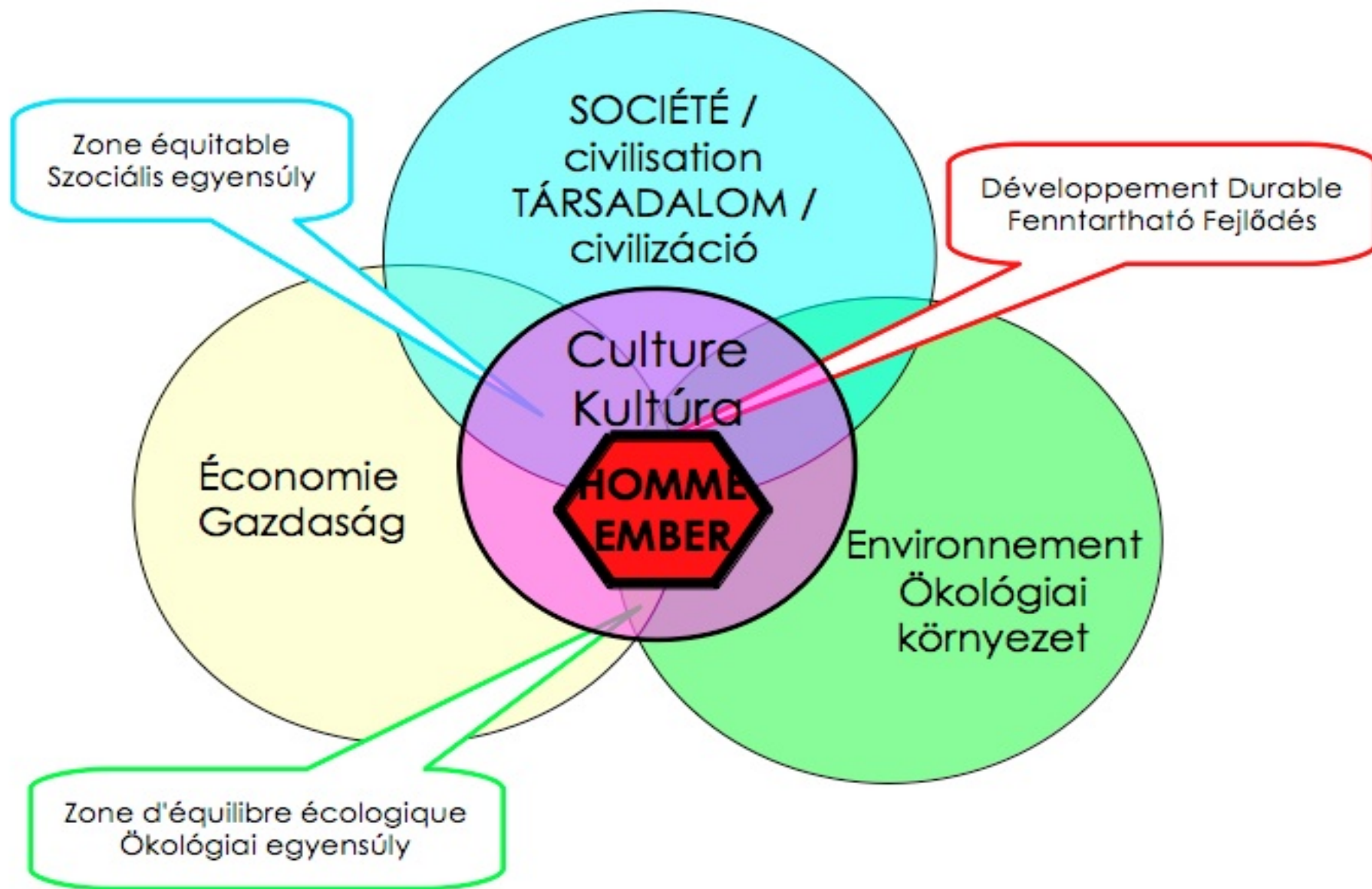

A nem Fenntartható társadalom

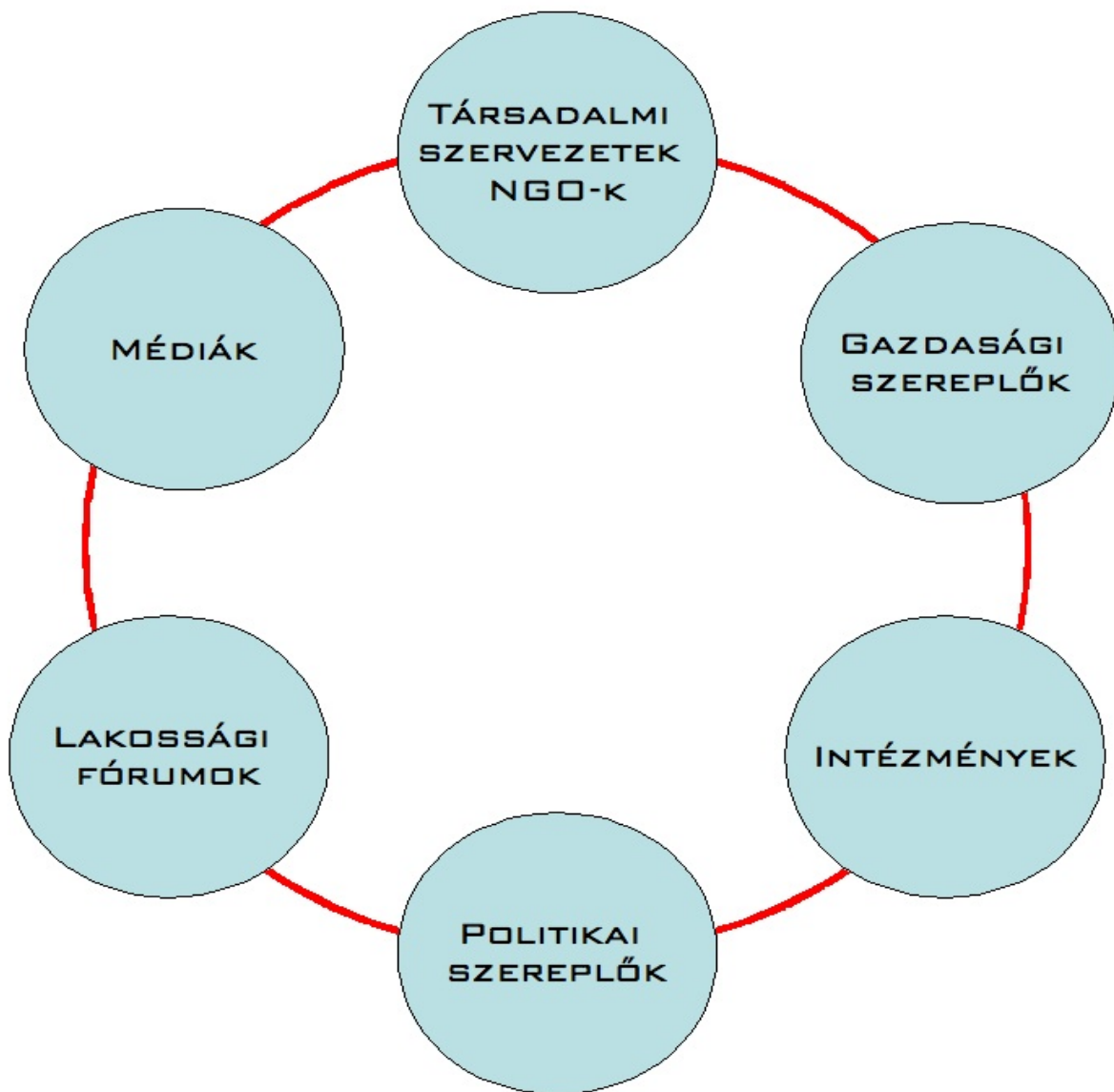

A fenntartható területfejlesztés alapjai.

Partnerségi kapcsolatok a Local Agenda 21 folyamatában

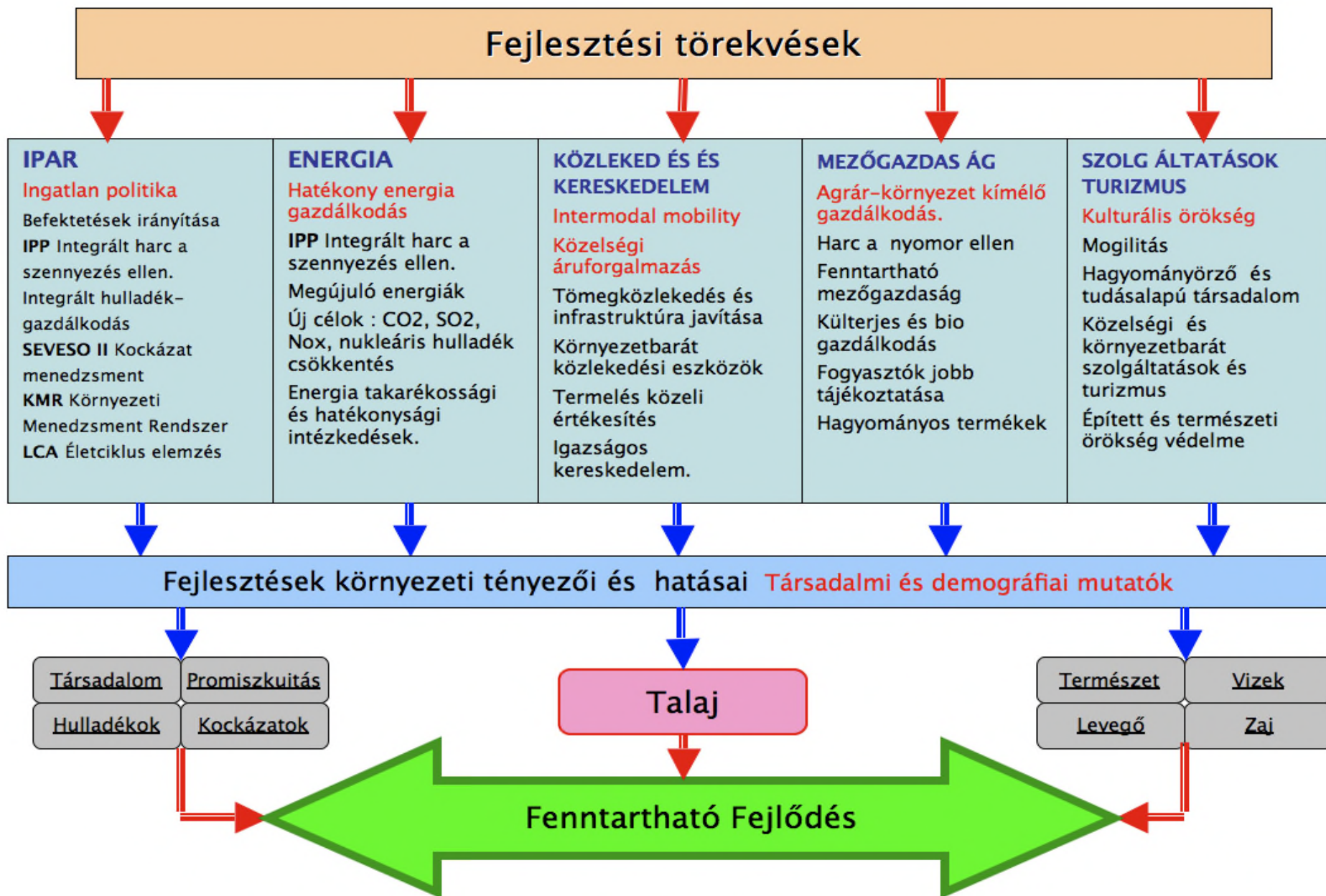

Környezet

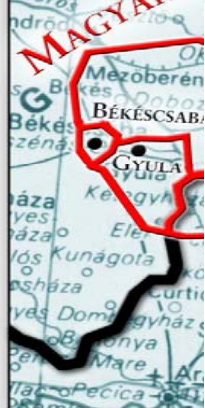

Területfejlesztés a környezetre ható tevékenységek

ÖKO - TÉRKÉPEK

KÖRNYEZET

Környezetvédelmi program

Állapotfelmérés

Jogi háttér

Helyzetértékelés A vizsgálati terület általános jellemzése

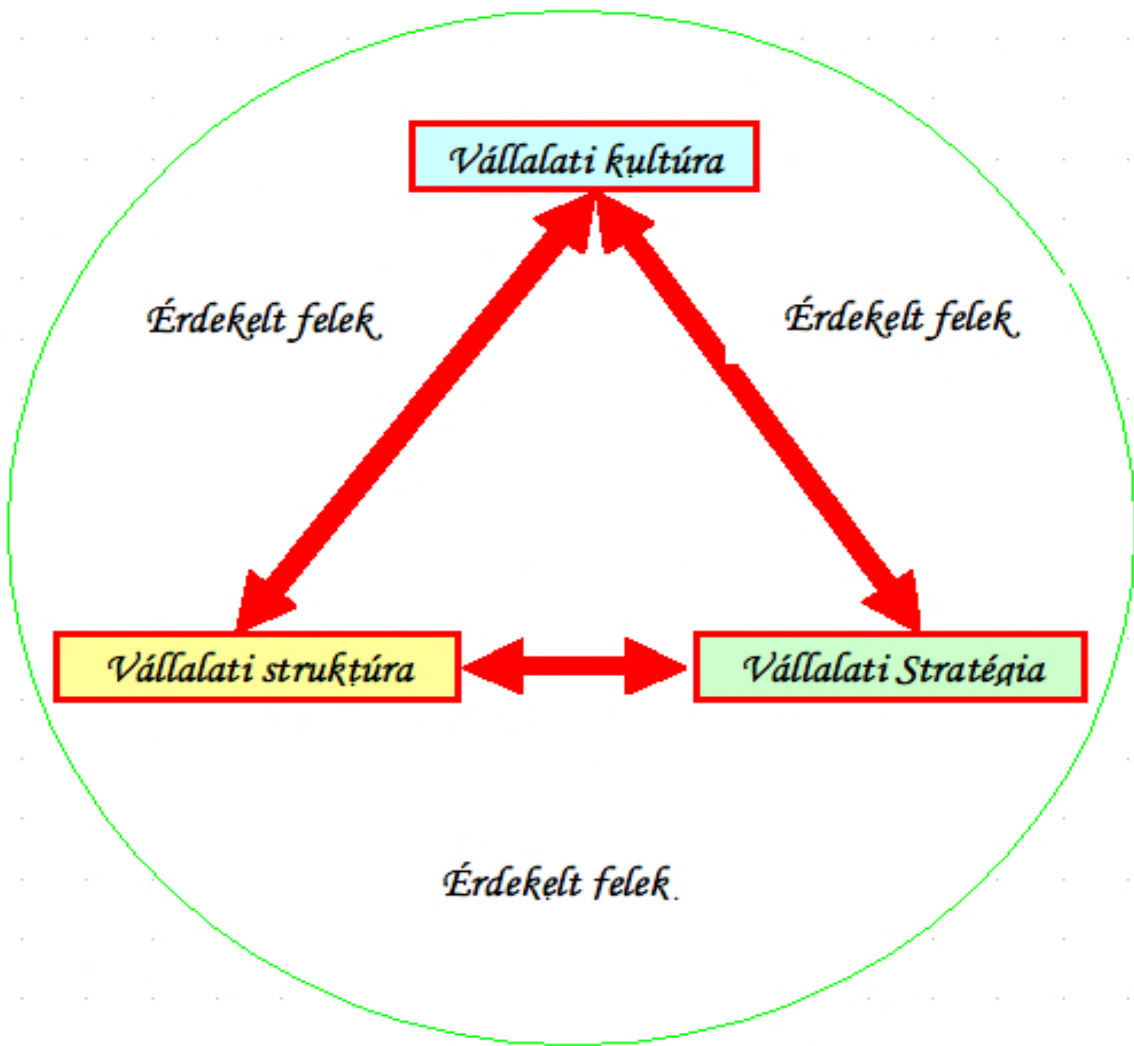
A környezeti elemek állapota és hatótényezők

- ❖ Levegő, Talaj,
- ❖ Vizek, felszíni és felszín alatti vizek
- ❖ Bológiai sokféleség
- ❖ Tájvédelem, és tájhasználat
- ❖ Természet, élővilág
- ❖ Települési és épített környezet.
- ❖ Zaj, szag, por, rezgés
- ❖ Hulladékgazdálkodás

Gazdaság

GAZDASÁG

- ❖ ENERGIA PROGRAM
- ❖ KÖZLEKEDÉSI PROGRAM
- ❖ AGRÁR KÖRNYEZETI PROGRAM
- ❖ ÚT AZ IPAROSÍTOTT MEZŐGAZDASÁGBÓL A FENNTARTHATÓ MEZŐGAZDASÁG FELÉ.
- ❖ IPAR ÉS SZOLGÁLTATÁSI PROGRAM
- ❖ TURIZMUS FEJLESZTÉSI PROGRAM

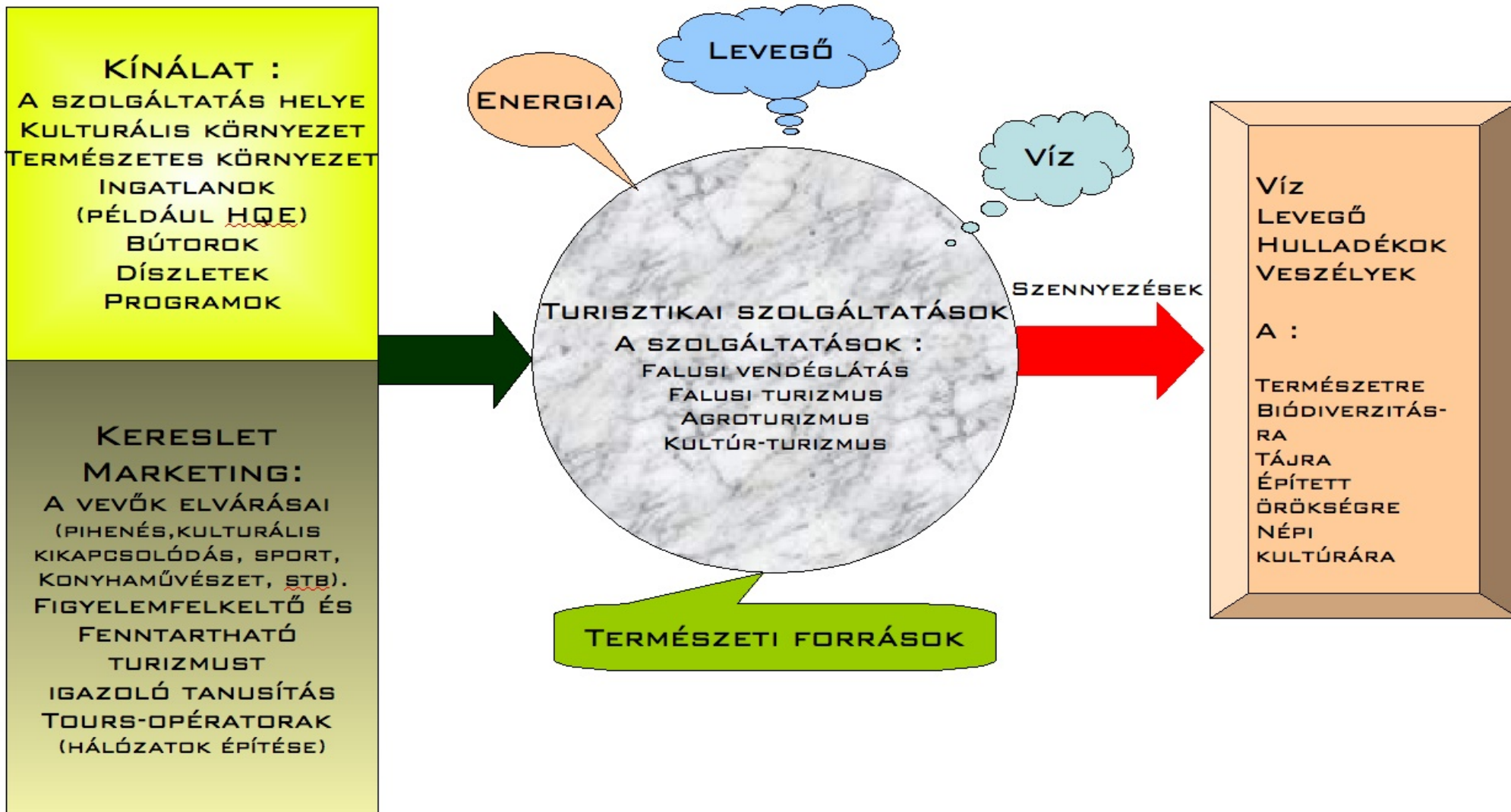

TURISZTIKAI TEVÉKENYSÉGEK ÉLETCIKLUS ELEMZÉS

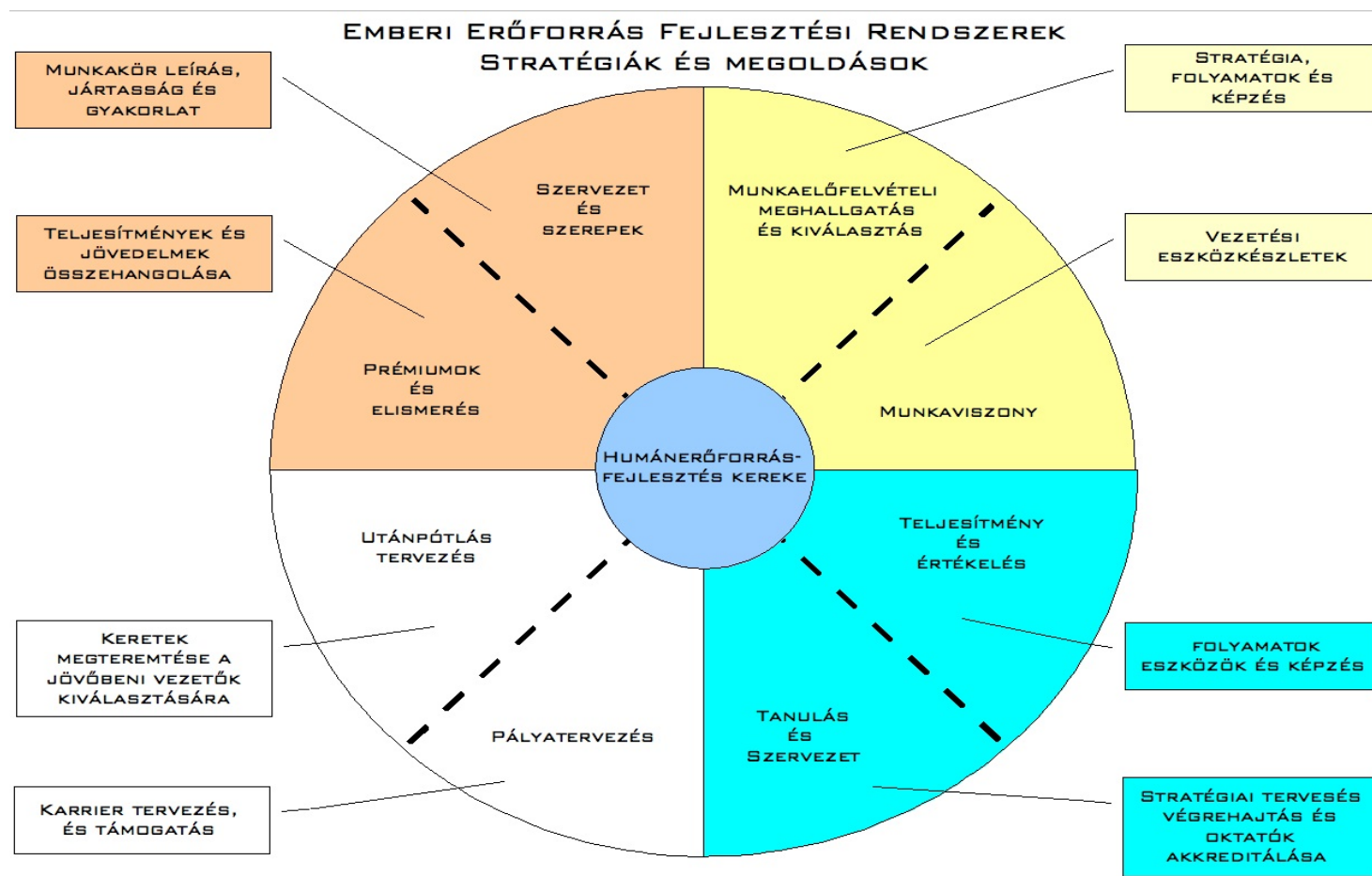
A SZOLGÁLTATÁST MEGELŐZŐEN

A SZOLGÁLTATÁST KÖVETŐEN

LOCAL AGENDA MEGVALÓSÍTÁSÁNAK ESZKÖZRENDSZERE

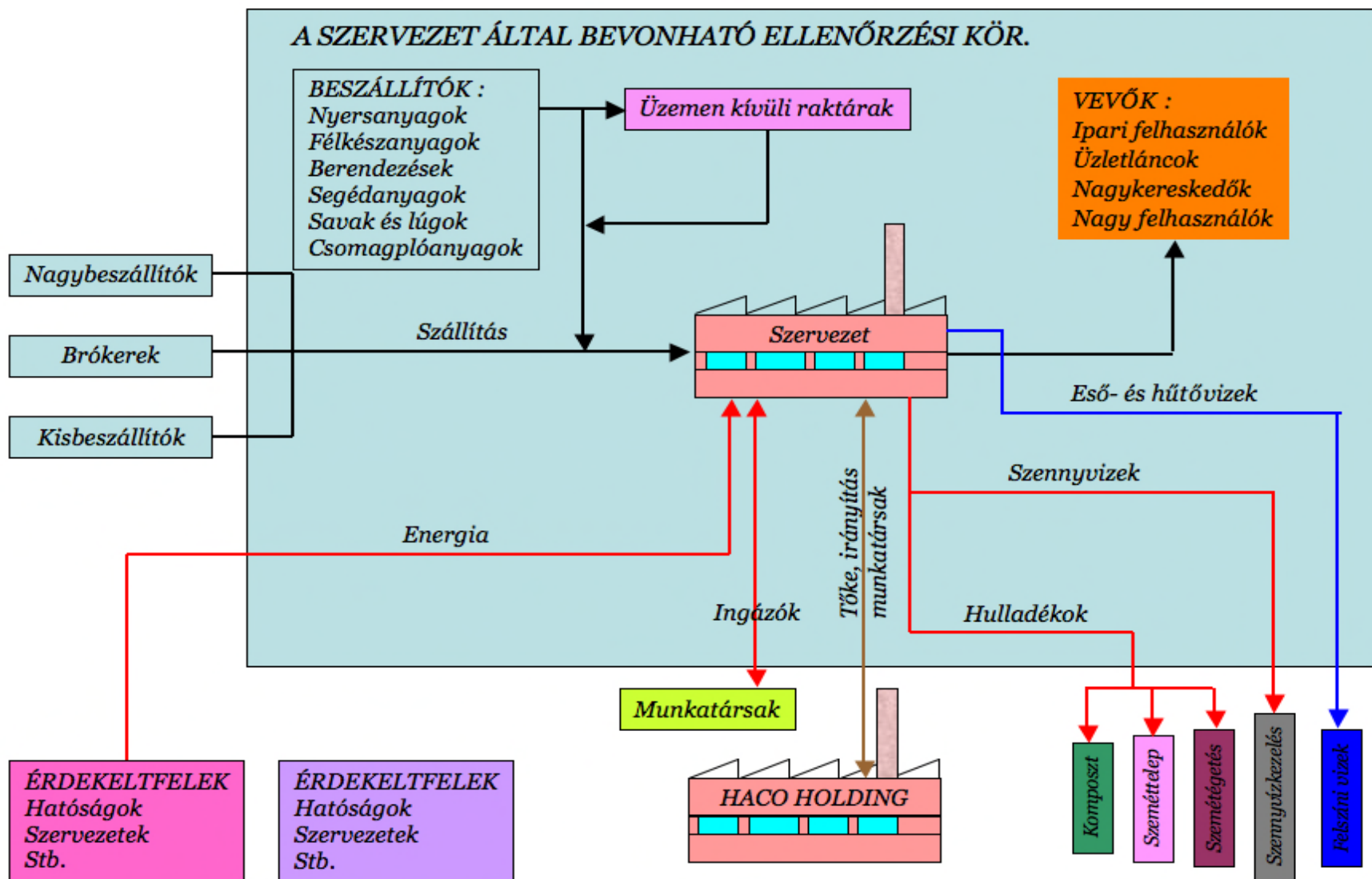

LOCAL AGENDA MEGVALÓSÍTÁSÁNAK ESZKÖZRENDSZERE

- ✓ Az európai gyakorlatban legelterjedtebb LA 21 menedzsment rendszer az "EMAS 2001 AZ EURÓPAI TANÁCS 2009. 11. 25-i 1221/2009/EK RENDELETE"-ének alkalmazása.
- ✓ Helyi és kistérségi környezeti irányítás és audit
- ✓ Az EMAS rendszer és a kistérségi vagy önkormányzati menedzsment összefüggései
- ✓ EMAS indikátorok és használatuk.
- ✓ A környezeti teljesítménymutatók

MŰKÖDTETÉS ÉS MONITORING

Bevezetés, működtetés.

A LA 21 bevezetésének első fázisában helyénvaló megteremteni és teljessé tenni a következő előzetes feltételeket:

a feladat megszervezése, a LA 21-t végrehajtó csoport és a felelős személyének kijelölése. A LA 21 Végrehajtó Bizottságon túlmenően, előnyös a Fórumok megvalósítási alcsoportjait is létrehozni,

Az **állapotfelmérés** részletes elemzésének a megvalósítása, például egy önellenőrzési kérdőlista alapján.

a feladat megtervezése. Abból a célból, hogy a tevékenységek lefolytatását az előirányzott időre biztosítsuk, szükséges, hogy széleskörű tervező tevékenységet folytassunk, ennek során a LA 21-t csoport különböző tagjai között meg kell határozni a feladatokat, figyelembe véve a betartandó határidőket.

a **KMR bevezetések**or ahhoz, hogy lehetővé tegyük a hatékony működést, szükséges, hogy a munkát teljes mélységében előkészítsük. Ennek az előkészítésnek világossá kell tenni a tevékenységek lefolyását és a már elkészített dokumentumokat, továbbá az alapokat az új LA 21 menedzsment rendszer kimunkálásához. A megfelelő adatok egységes megjelenítése céljából, elkészíteni a dokumentáció struktúráját.

képzés és tájékoztatás. Célszerű megtervezni egy középtávú képzési programot a vonatkozó minden funkció számára. A LA 21-el megbízott csoport tagjainak meg kell szerezniük a rendeletek és szabványok által meghatározott követelményekre vonatkozó ismereteket. Rendkívül előnyös a lehető leghamarabb tájékoztatni a közreműködőket a LA 21 célkitűzéseiről és később ezt a tájékoztatást folyamatosan biztosítani.

A bevezetés, működtetés második fázisának fontosabb feladatai a következők:

a intézkedésekben **előírtak bevezetési** ütemtervének pontosítása és elfogadása,

az érintettek **tájékoztatása, felkészítése,**

a dokumentumok és bizonylatok kiadása, próbaműködtetés,

a kijelölt szakemberek betanítása a belső környezeti auditra,

a szükséges módosítások, korrekciók meghatározása és elvégzése,

a módosított dokumentumok és bizonylatok kiadása, a folyamatos működtetés megkezdése.

az információs rendszer beüzemelése és betanítása.

Ez magában foglalja a :

a megszerzendő monitoring információ felismerését és dokumentálását,

a használandó monitoring eljárások meghatározását és dokumentálását,

az elfogadási kritériumok megállapítását és dokumentálását,
korábbi monitoring információk érvényességének értékelését és dokumentálását.

A rendszer működésének belső auditálását, a szükséges korrekciók meghatározását az Önkormányzat kijelölt szakemberei végzik.

A fenntartható társadalmi fejlődés egy olyan fejlődés, ami úgy biztosít alapvető környezeti, gazdasági és társadalmi szolgáltatásokat, hogy közben nem veszélyezteti azoknak a rendszereknek az életképességét, amin ezek a szolgáltatások alapulnak

Sommet mondial du développement durable – Johannesburg 2002

Előkészítés

Első projektek a TEMPUS – TARCIS keretében :

Local Agenda 21 projektek 1998 - 2002 UCLB vezetésével.

Partnerek :

- ✓ Franciaország – Université Claude Bernard Lyon
- ✓ Magyarország – Pilot projektek Egyek, Karcag, Kunmadaras
- ✓ Spanyolország – Université de Granada
- ✓ Svájc

Tempus – Tarcis egységes posztgraduális oktatási program, 3 nyelven.

Célok :

- ★Kutatások és helyi gyakorlatok serkentése
- ★Kutatások és a helyi gyakorlatok hasznosítása a hálózat egészének érdekében
- ★Oktatási modulok készítése és ellenőrzése
- ★A hálózat kiépítése, működtetése, tapasztalatcsere
- ★Integrált fenntartható fejlesztések serkentése, szervezése, menedzsmentje
- ★Fenntartható regionális és agrár politika erősítése
- ★Fenntartható szociális, környezeti és gazdasági akciótervek indítványozása, támogatása, fejlesztése helyi és regionális szinten
- ★Határokon átnyúló kutatások, oktatás és fenntartható fejlesztési stratégiák kezdeményezése és menedzsmentje.

Prioritások :

Kulturális és természeti források optimalizálása, helyi és régiókban élők életminőségének javítása

Helyi és közelségi ipar és kereskedelem

Várt eredmények :

Ismeretek, tapasztalatok és kompetenciák rendelkezésre bocsátása.

Központi tudás és adatbank

Oktatási alapok és modulok, dokumentáció, logisztikai platform

Fenntartható emberközpontú fejlődés kutatása

Fenntartható emberközpontú fejlődés mesterképzés tervezése, beindítása a kellő dokumentációval.

Sommet mondial du développement durable – Johannesburg 2002

Francia oldalról, előkészítése a Lyoni „Claude Bernard” és a svájci EPFL egyetemeken 1996-tól, majd az UIDD hálózatban készült első eredménye :

Livre Blanc des acteurs français du développement durable ès a hálózatépítés

Összefogja és oktatási programokban egyesíti a :

- ✓ Gazdasági (vállalkozói...),
- ✓ Közigazgatási (kormányzat, helyi hatóságok...) szereplők,
- ✓ Civil szervezetek és
- ✓ Egyetemek szakértelmét és kutatási eredményeit.

A hálózat céljai a meglévő szakértelem és a „jó gyakorlat” egyesítése egy kompetencia központ keretében.

Bienvenue sur le site officiel des Nations Unies sur le Sommet de Johannesburg 2002
Sommet mondial sur le développement durable

Cselekedni kell, hogy valóra váljon!

Egyetértünk abban, hogy ennek egy mindenkire kiterjedő folyamatnak kell lennie.

Kötelezettséget vállalunk arra, hogy együttesen cselekszünk, hogy megmentjük bolygónkat, előmozdítsuk az emberi fejlődést és megvalósítsuk az egyetemes jólétet és békét.

Elkötelezzük magunkat a Johannesburgi Végrehajtási Terv, és az abban foglalt, határidőhöz kötött társadalmi-gazdasági és környezeti célok megvalósítását.

Fogadalmat teszünk a világ népeinek és nemzedékeknek, amelyek bizonyosan örökölni fogják ezt a Földet, hogy eltökéltek vagyunk a fenntartható fejlődéssel kapcsolatos közös reményünk valóra váltásának biztosítására.

Összefoglalva

A „fenntartható fejlődés” jegyében szerveződött az 1992-ben Rio de Janeiróban megtartott Környezet és Fejlődés ENSZ konferencia.

Fő dokumentumának az Agenda 21 (Feladatok a 21. századra) 28. fejezete foglalkozik a Local Agenda 21-el (LA-21), vagyis a fenntarthatóság lokális programjával.

Az Európai Unió ötödik környezetvédelmi akcióprogramja (1992-2000) a „Fenntartható fejlődés felé” címet viseli és a fenntartható fejlődés, mint alapkövetelmény az 1997-es EU csúcson Amszterdamban az integráció alapelvei közé is bekerült, sőt ennek szellemében módosították az 1958-as Római Szerződést is, amely az Európai Közösségek jogi alapját adja.

A fenntartható fejlődés lokális programja társadalom-, és környezetközpontú program, de nem azonos a környezetvédelmi programmal, tekintettel arra, hogy a LA21 a fenntartható fejlődés, a társadalom-természet-gazdaság komplex rendszerét foglalja magában.

Az átfogó fejlesztési célnak – a fenntartható fejlődés elérésének – egy új és átfogó megközelítéssel kell párosulnia, amely a LA-21 értelmezésének mindhárom szintjén megjelenik. A fenntartható fejlődés lokális programjának az LA-21-nek a legszűkebb értelmezése maga az elkészült stratégiai terv, a „dokumentum”. A második bővebb értelmezés szerint LA-21-en értjük a program létrehozásának és

megvalósulásának folyamatát. A harmadik és egyben a legteljesebb értelmezés szerint az LA-21 – a fenntartható fejlődés lokális programja maga a gondolkodásmód, gazdálkodási mód, életforma, életmód és a politikai kultúra, amelyet a fenntartható fejlődés elve hat át.

A megvalósítás az érintett helyi társadalmi és gazdasági szereplők aktív részvételével lehetséges. Jelentősen segítheti vagy gátolhatja a folyamatot a nemzeti kormányzat és a jelelős regionális szervezet (esetünkben: Európai Unió) hozzáállása is.

A fenntartható fejlődés lokális programjának legelső és döntő lépése az, amikor a helyi közösség eljut a fenntartható fejlődés megvalósítása szükségességének felismeréséhez és komolyan elhatározza, hogy

hozzáfog a megvalósításhoz. E nélkül készülhet jó és szép Local Agenda 21 program és dokumentum, de nem sok minden történik a valós előrelépéshez vezető úton..

A fentieket magyar és külföldi példákon keresztül mutatjuk be. Ez utóbbiak a Local Agenda 21-ek szerepét a város és vidék tervezésének lehetőségeit a fenntartható fejlődés és társadalmi részvétel szemszögéből